

Posudek oponentky rigorózní práce

Rigorózantka: Mgr. Renata Milcová

Téma a rozsah práce: Tématem práce je Ochrana kytovců v mezinárodním právu. Práce je přehledně zpracována na 139 stranách ve 4 kapitolách.

Datum odevzdání práce: červen 2016

Aktuálnost (novost) tématu: Základy právní ochrany kytovců lze v mezinárodním právu nalézt již několik desítek let. V průběhu této doby se nástroje ochrany průběžně vyvíjejí, jsou přijímány nové a většinou i specifitější mezinárodní úmluvy, jejichž cílem je nejen omezit lov co do jeho kvantity, ale také snižovat utrpení kytovců během lovu či je chránit před jinými zdroji ohrožení. Přestože v poslední době nebyly přijaty žádné revoluční úmluvy, které by zcela proměnily paradigma ochrany, je téma vybráno velmi dobře, s důrazem na věcný obsah, který představuje velmi závažný problém v oblasti nejen globální ochrany biodiverzity, ale třeba i ochrany před globální klimatickou změnou. Téma je navíc v České republice zpracováváno poměrně ojediněle. Z výše uvedených důvodů lze téma hodnotit jako **aktuální**.

Náročnost tématu: Zpracování tématu ochrany kytovců je obtížné především ze dvou důvodů. Zaprvé se jedná o nutnost nastudovat vedle pramenů mezinárodního práva i určitý odborný základ z oblasti přírodních věd. Zadruhé se nejedná o typicky české téma (především ze samotné povahy České republiky jako vnitrozemského státu). K tématu proto existuje velmi málo české odborné literatury. Autorka tak musela pracovat s převážně cizojazyčnými texty a internetovými prameny. Výhodou při zpracování tématu je naopak jeho poměrná jednoduchost, nejsou v něm řešeny složité právní výkladové otázky, není nezbytné kombinovat znalosti a porozumění více právním oborům nebo pečlivě studovat obsáhlou judikaturu. Téma proto hodnotím jako **středně obtížné**.

Hodnocení práce: Rigorózní práce má celkem 139 stran ve 4 kapitolách doplněných o úvod, závěr a další povinné náležitosti, včetně přínosných a vhodně zvolených grafických příloh. Úprava práce i jazyková a stylistická úroveň je takřka bezchybná - práce neobsahuje téměř žádné překlepy, formátování je kvalitní a bezchybné, atd. Rozsah práce je na vysoce nadstandardní a splňuje požadavky na rigorózní práci. Častými a správnými citacemi autorka prokazuje schopnost správné práce s odbornou literaturou (včetně cizojazyčné). Po formální stránce proto hodnotím práci velmi pozitivně.

Po obsahové stránce je práce výborná. První z kapitol se zabývá věcnými východisky ochrany kytovců, především stručným představením jejich biologie, zdroji ohrožení a popisem historie jejich lovu. Samostatná podkapitola je věnována právních východiskům jejich ochrany, včetně zdůraznění specifické povahy kytovců oproti ostatním mořským živočichům spočívající v jejich vysoké obecné i emoční inteligenci. V této kapitole jsou proto rozebírány i mezinárodní nástroje regulující humánní způsoby lovu kytovců. Samostatná druhá kapitola analyzuje ochranu kytovců před nejzásadnějším přímým zdrojem jejich ohrožení, tj. velrybářstvím. Při této ochraně hraje klíčovou roli Mezinárodní velrybářská komise (IWC), která byla založena v rámci Mezinárodní úmluvy o regulaci velrybářství. Samostatné podkapitoly jsou věnovány komerčnímu lovu velryb, lovu pro vědecké účely a velrybářství původních domorodých obyvatel. V této kapitole jsou také stručně představeny regionální organizace pro řízení lovu velryb (Velrybářská komise aljašských Inuitů, Severoatlantická

komise pro mořské savce, Východokaribská komise pro kytovce, Společná komise pro ochranu a hospodaření s populacemi narvala a běluhy, atd.). Třetí kapitola je věnována ochraně kytovců jako zvláště chráněných druhů, tedy prostřednictvím druhové ochrany. V souvislosti se stavy svých populací jsou druhy kytovců v různých mezinárodních úmluvách považovány za druhy ohrožené, neboť čelí různě vysokému riziku vyhynutí. Jedná se například o tyto mezinárodní úmluvy: Úmluva o ochraně stěhovavých druhů volně žijících živočichů, Úmluva o mezinárodním obchodu s ohroženými druhy volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin (CITES), Prováděcí protokoly v rámci Programu pro regionální moře UNEP (Nairobský, Paippský, Kingstonský, Barcelonský, atd.). Kapitola se analyzuje i ochranu kytovců při rybolovu jiných druhů (tzv. bycatch), a to prostřednictvím zákazu rybolovu v určitém období v určitých oblastech, zákazu neselektivních metod rybolovu, úpravy rybářského vybavení nebo úpravou povinností vrátit tento typ úlovku do moře. Poslední čtvrtá kapitola je věnována mezinárodně právní úpravě ochrany prostředí kytovců. Tato kapitola je vzhledem ke svému velmi širokému okruhu (fakticky se jedná o ochranu moří jako takových) zpracována méně podrobně než kapitoly ostatní. Přesto poskytuje základní přehled mezinárodních úmluv v otázkách znečištění moří na globální i regionální úrovni a obdobný přehled ochrany stanovišť určených speciálně k ochraně kytovců.

Práce je proto podle mého názoru výtečnou analýzou současného právního stavu, rozšířenou o přesahy do judikatury, aplikační praxe i úvahy *de lege ferenda*. Velkou část práce navíc tvoří vlastní úvahy autorky.

Doporučení k obhajobě a návrh klasifikace: S ohledem na výše uvedené konstatuji, že práce splňuje požadavky kladené na uznání diplomové práce za práci rigorózní na Právnické fakultě UK a doporučuji ji k ústní obhajobě.

Otázky k obhajobě: V rámci ústní obhajoby bych autorku ráda požádala o zodpovězení následujících otázek:

1. Jaké jsou důvody poměrně malého množství členů Mezinárodní velrybářské komise (viz str. 55 práce)? Jaké výhody či nevýhody spatřuje autorka ve členství vnitrozemských států jako na například Česká republika?

2. Autorka na str. 71 své práce uvádí: „V listopadu 2014 Japonsko předložilo na základě článku 8 odst. 1 ICRW nový dvanáctiletý vědecký výzkumný program pro oblast Antarktidy, tzv. program NEWREP-A (New Scientific Whale Research Program in the Antarctic Ocean, Nový výzkumný program týkající se velryb v Jižním oceánu) s naplánovaným počátkem lovu plejtváků malých (*Balaenoptera acutorostrata*) od sezóny 2015/16.“ Obnovilo Japonsko svůj vědecký výzkumný program podle tohoto plánu?

V Praze dne 22. 3. 2017

JUDr. Petra Humlíčková, Ph.D.